

BİLGİ NOTU

Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) Ticarete Teknik Engeller (TTE) Komitesi'nin 2026 yılı birinci toplantısı 4 – 6 Mart 2026 tarihlerinde Cenevre/İsviçre'de gerçekleştirilmiştir. Toplantılara ülkemizi temsilen Ticaret Uzmanı Müjdat Emre SEMİZ katılmıştır.

Resmi Komite toplantılarının, DTÖ üyesi ülkelerin küresel ticarete teknik engel yaratma potansiyeli taşıyan muhtelif mevzuat taslakları ve uygulamalarının ele alındığı bölümünde, üye ülkeler tarafından 18'si yeni olmak üzere toplamda 70 özel ticari kaygı (STC) gündeme getirilmiştir. Yeni STC'lerde; demir, etiketleme ve ambalaj, ilaçlar, uygunluk değerlendirme süreçleri, siber güvenlik ve elektronik cihazlarla ilgili çeşitli teknik düzenlemeler ele alınmıştır. Komitede gündeme gelen STC'ler büyük oranda Avrupa Birliği (AB), Hindistan ve Çin'in düzenlemeleriyle ilgili bir nitelik arz etmiştir. Ayrıca, AB ve Amerika Birleşik Devletleri (ABD) başta olmak üzere Kanada, Çin, Avustralya, Güney Kore, Kenya, Endonezya, Brezilya'nın da diğer üye ülke uygulamalarıyla ilgili çok sayıda STC'yi gündeme getirdiği ya da desteklediği gözlemlenmiştir.

Fas'ta 2 Ağustos 2024 tarihinde yürürlüğe giren ve **muhtelif demir-çelik ürünleriyle ilgili Fas standartlarının uygulanması** ve ihracatçı tarafından Fas'ta yerleşik temsilci bulundurulması başta olmak üzere çeşitli önlemleri zorunlu hale getiren düzenleme ülkemizde STC olarak gündemde tutulmuştur.

Söz konusu düzenlemeyle ilgili olarak;

- Teknik düzenlemenin yürürlüğe girişinden sonra yaşanan gelişmelerin ülkemizde yakından takip edildiği,
- Düzenlemenin yüksek gerilimli çubuklar, filmaşınlar, çelik ürünler ve sandviç panellerle ilgili 16 Fas standardının uygulanmasını zorunlu kıldığı,
- Bu standartların içeriğinin uluslararası standartlarla uyumluluğundan emin olunmadığı ve sapmalardan endişe duyulduğu,
- Belirtilen ürünlerin Fas'a ihracatı öncesinde ihracatçıların Fas'ta yasal bir temsilci ataması, Fas NM sertifikalarının ihracatçı ülkede tanınması gereği, IMANOR tarafından ihracatçı ülkede resmi bir belgelendirme kuruluşunun yetkilendirilmesi ihtiyacı, NM belgelendirme kurallarına uygun bir oto-kontrol sisteminin uygulanması gibi birçok koşulun getirildiği,
- Bu koşulların sağlanmasının aşırı külfetli ve maliyetli olacağı,
- Öngörülen tedbirlerin meşru amaca ulaşmak için gerekenden daha fazla ticareti kısıtlayıcı olduğu ve uluslararası uygulamalar, DTÖ ilkeleri ve TBT Anlaşmasının 2.2 maddesi ile uyumlu olmadığı,
- Bütün bu gerekliliklerin ticaret üzerinde önemli etkileri olacağı ifade edilmiş ve;
- Bu teknik düzenlemenin gerekçesinin, uygulama detaylarının ve yasal dayanaklarının açıklanması ve netleştirilmesi,
- Düzenlemenin DTÖ bildiriminin yapılarak yorumların sunulması için uygun bir süre sağlanması,
- Düzenlemeyle ilgili gereklilikler ve uygulama süreci hakkında ayrıntılı bilgi edinilmesini teminen ikili düzeyde istişarelerde bulunulması,
- Ülkemizin kaygıları giderilene kadar Fas'ın yeni teknik düzenlemenin uygulanmasını askıya alması

talep edilerek her iki taraf arasındaki diyalog ve işbirliğinin ticaret için elverişli bir ortamı geliştireceği vurgulanmıştır.

Diğer taraftan, Fas tarafı ülkemiz kaygılarını gidermekten uzak; kısa ve yüzeysel bir cevapla düzenlemenin tüketicinin korunmasını amaçladığını ve standardizasyon, sertifikasyon ve akreditasyon konularını düzenleyen Fas Kanununa uygun olarak hazırlandığını ifade etmiştir. Dolayısıyla, Fas tarafınca söz konusu STC’de yer alan ve ticareti kısıtlayıcı bir nitelik arz eden hususlara ilişkin önceki toplantılarda yer alan beyana ilave hiçbir açıklama getirilmemiş olup, STC’ye sebebiyet veren düzenlemenin uygulamadan kaldırılmasına yönelik bir girişimde bulunulmamıştır.

Öte yandan, malumları olduğu üzere, Arjantin Hükümeti tarafından 21 Ocak 2025 tarihinde uygulamaya konulan “**Gıda İthalatına İlişkin 35/2025 sayılı Kararname**” ile gıda ürünlerinin Arjantin’e ithalatı Amerika Birleşik Devletleri, Avrupa Birliği (AB), Avustralya, Kanada, İsviçre, Japonya, Yeni Zelanda, Birleşik Krallık, Brezilya ve İsrail için kolaylaştırılmış olup, ülkemiz bu ülkeler arasında yer almamıştır. Bu itibarla, firmalarımızdan intikal eden bilgiler doğrultusunda sorunun çözümünü teminen, ülkemizin de düzenleme kapsamında AB'nin yer aldığı ülkeler grubunda değerlendirilmesine yönelik talebimiz ivedilikle resmi ve diplomatik kanallarla Arjantin Makamlarına iletilmiştir. Bunun üzerine, konuya ilişkin süreci hızlandırmak adına, tarafımızca 12-14 Kasım 2025 tarihlerinde düzenlenen DTÖ TTE Komite toplantısı marjında Arjantinli yetkililerden ikili görüşme talebinde bulunulmuştur. Bu doğrultuda Arjantin tarafınca, Türkiye’nin talebinin Arjantin resmi makamlarına ulaştığı, konuya ilişkin değerlendirme sürecinin devam ettiği, bu aşamada ikili görüşme için henüz erken olduğu ifade edilmiş ve ikili görüşme talebimize olumsuz yanıt verilmiştir. Bu süreçte, konu Buenos Ticaret Müşavirliğimiz aracılığıyla takip edilmeye devam edilmiş; 2025 yılı sonu itibarıyla Arjantin tarafınca konunun değerlendirilmiş olacağı ve bir yanıt verebilecekleri bilgisi alınmıştır. Buna karşılık, 2026 yılının başından itibaren Müşavirliğimizden alınan geri bildirimlerde Arjantin tarafının konuyla ilgili yanıt vermektan imtina ettiği bilgisi alınmıştır.

Diğer taraftan, 17 Aralık 2025 tarihinde Arjantin Hükümeti Resmi Gazetesinde yayımlanan “892/2025 Sayılı Kararname” ile Arjantin tarafının uygulamayı ilave ürün gruplarını içine alacak şekilde genişletmeye başladığı müşahade edilmiştir. Bu ilave ürün grupları, risk sınıfı I ve II olan tıbbi ürünler, soğuk zincir gerektirmeyen A ve B sınıfı in vitro tanı (IVD) ürünleri, kozmetik ürünler, parfümler, diş hekimliğinde kullanılan ağız hijyen ürünleri, kişisel hijyen ürünleri, kadın hijyen ürünleri ve ev temizlik ürünleri olarak belirlenmiştir. Öte yandan, bu zaman zarfında firmalarımızdan alınan geri bildirimlerde uygulamanın teknik engel niteliğinin sürdüğü bilgisi alınmıştır. Bunun üzerine, ülkemiz argümanlarını aktarmak ve konuya ilişkin süreci hızlandırmak adına, tarafımızca bu defa 4-6 Mart 2026 tarihlerinde düzenlenen Komite toplantısı marjında Arjantinli yetkililerden ikili görüşme talebinde bulunulmuştur. DTÖ Nezdindeki Daimi Temsilciliğimizin ilave girişimlerine rağmen Arjantin tarafı yapıcı bir tutumdan uzak kalarak; görüşme talebimize dönüş yapmamıştır. Bu itibarla, Arjantin makamları nezdinde süreç takip edilecek olup, müspet ve somut bir aşama kaydedilememesi durumunda konunun bir sonraki TTE Komitesi Toplantısında ülkemizce STC olarak gündeme getirilebileceği mütalaa edilmektedir.

Malumları olduğu üzere, ABD, Tarım ve Orman Bakanlığımızca hazırlanan "**Geri Dönüştürülmüş Plastiklerin Gıda ile Temas Eden Madde ve Malzemelerde Kullanımına Dair Yönetmelik Taslağı**"nı 12-14 Kasım 2025 tarihlerinde yapılan DTÖ Ticarete Teknik Engeller Komitesi (TTE) Toplantısında ülkemize karşı Özel Ticari Kaygı (Specific Trade Concern - STC) olarak gündeme getirmiştir. Bu çerçevede, gerek mezkur Komite toplantısında gerekse TTE

Komite toplantısı marjında gerçekleştirilen ikili görüşmede anılan düzenlemeye ilişkin ABD argümanlarına mukabil ülkemiz görüş ve tutumu aktarılarak gerekli bilgilendirme yapılmıştır. Bu doğrultuda, olumlu bir gelişme olarak, ABD'nin 4-6 Mart 2026 tarihlerinde yapılan TTE Komite Toplantısı gündeminden anılan STC'yi geri çektiği görülmüştür.

Bununla birlikte, konunun daha detaylı ele alınabilmesini teminen, ABD tarafı, söz konusu taslak yönetmelik hakkında TBT Komite toplantısı marjında bir kez daha ikili görüşme talep etmiştir. Bu doğrultuda, ABD yetkileriyle yapılan ikili görüşmede ABD tarafınca;

- AB'nin Birlik Kayıt Listesi'nde yer almayan ABD menşeli firmalar için ABD Gıda ve İlaç İdaresi (FDA) tarafından verilen belgelerin ülkemizce geçerli kabul edilmesi,
- Yönetmelik çerçevesinde geri dönüşüm teknolojilerinin Bakanlıkça ne şekilde değerlendirileceği Yönetmelik eki geri dönüşüm teknolojileri listesinde yeni teknoloji/istisnalar gibi güncellemelerin yapılıp yapılmayacağı;
- Geri dönüşüm dekontaminasyon süreçlerinin değerlendirilmesi kriterlerinin neler olacağı hususları bir kez daha gündeme getirilmiştir.

Yukarıda arz edilen ABD argümanlarına mukabil tarafımızca; Yönetmeliğin Tarım ve Orman Bakanlığımızca Avrupa Birliği mevzuatına uyum ve çevresel sürdürülebilirliğin sağlanması amacıyla hazırlandığı, gıda ile temasa uygun geri dönüştürülmüş plastikler ile bu plastiklerden üretilen madde ve malzemelerin özellikleri ile üretim süreçlerine ilişkin kuralların belirlenmiş olduğu, söz konusu taslağın 28 Temmuz 2025'te görüşe açıldığı; 1 Ağustos 2025 tarihinde SPS ve TBT bildirimlerinin yapıldığı; görüş vermek için nihai tarihin 30 Eylül 2025 olarak belirlendiği ifade edilmiştir. Bu bakımdan, ABD de dahil olmak üzere gelen tüm görüşlerin 2026 yılının Nisan ayında Tarım ve Orman Bakanlığımız koordinasyonunda düzenlenecek değerlendirme toplantısında ele alınacağı belirtilmiştir. Buna karşılık, ABD tarafı; ülkemiz TBT Bilgi-Bildirim Merkezi ve Tarım ve Orman Bakanlığımız ile Mayıs 2026 ayı içerisinde temasa geçeceklerini, toplantı sonucu hakkında bilgi talep edeceklerini ifade etmiştir.

Diğer taraftan, Çin ile, Komite marjında **“Kimyasalların Kaydı, Değerlendirilmesi, İzni ve Kısıtlanması Hakkında Yönetmelik (KKDİK)”** hakkında ikili görüşme gerçekleştirilmiştir. Çin tarafı; “interim registration” yükümlülüğünün özellikle düşük tonajlı maddeler ile KOBİ'ler açısından orantısız bir uyum yükü oluşturduğunu ifade ederek söz konusu ürünlerde ülkemize ihracatın sekteye uğramaması adına ülkemizce tonaj ve tehlike bakımından daha esnek bir yaklaşım benimsenmesini, ara kayıt ile nihai kayıt arasındaki veri kullanım kurallarının netleştirilmesini, düşük riskli ürünler için gereksiz maliyet ve idari yük yaratılmamasını talep etmiştir. Bunun üzerine tarafımızca, KKDİK düzenlemesinin AB ile Gümrük Birliği kapsamında mevzuat uyumu çerçevesinde hazırlandığı ve EU REACH modelini takip ettiği belirtilmiştir. Bu itibarla, kimyasallar için veri gereklilikleri ve kayıt yükümlülüklerinin tonaj bazında farklılaştırılmış olduğu; yüksek miktarda üretilen veya ithal edilen maddeler için daha kapsamlı risk değerlendirmesi öngörüldüğü ifade edilmiştir. Bunun yanı sıra, “interim registration” uygulaması tonaj farklılaştırmasını ortadan kaldırmak amacıyla değil, piyasadaki kimyasallara ilişkin envanter oluşturmak ve şirketlerin gerekli bilimsel verilere erişimde yaşadığı zorlukları hafifletmek için getirilmiş geçici bir kolaylaştırma mekanizması olduğu vurgulanarak nihai kayıt için tonaj bazlı son tarihlerin (2026, 2028 ve 2030) aynen korunduğu hususu net bir şekilde aktarılmıştır. Bunun üzerine Çin tarafı, KKDİK düzenlemesinin Türkiye'nin AB mevzuatına uyum amacıyla hayata geçirildiğini çok iyi anladıklarını; Çin ihracatının olumsuz etkilenmesini

istemediklerini, düzenlemenin içerik ve uygulamasına dönük ayrıntıları daha iyi kavramak için ülkemizle temas halinde kalacaklarını ifade etmiştir.

Komite gündemine ilk kez 2023 yılı Mart ayında Endonezya tarafından STC olarak getirilen ve bu tarihten itibaren tarafımızca da desteklenen AB'nin "**Atık Sevkiyat Tüzüğü Revizyonu**" (*Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on shipments of waste and amending Regulations (EU) No 1257/2013 and (EU) No 2020/1056*) (G/TBT/N/EU/893), dokuzuncu kez gündeme gelmiş ve geçen sürede AB tarafından ülkemiz kaygılarını giderecek herhangi bir girişimde bulunulmamasından dolayı bir kez daha aynı gerekçelerle desteklenmiştir. Anılan düzenleme, Endonezya tarafından geçmiş toplantılarda devamlı olarak STC olarak gündeme getirilmiş olmakla birlikte bu defa Hindistan tarafından gündeme taşınmıştır. Hindistan temsilcisi, atık sevkiyatının çevrenin korunması suretiyle gerçekleştirilmesinin önemini kabul ettiklerini, bununla birlikte düzenlemenin ticaret üzerinde yaratacağı gereksiz engellere dikkat çekerek kaygılarını ifade etmiştir. Düzenlemeye ilişkin söz alan temsilcimiz ise, söz konusu mevzuatın; tehlikeli atık ile geri dönüşüm amaçlı kullanılan atıklar arasında bir ayırım yapmadığı, ithalatçılara ek yük ve maliyetler getireceği, uygulamaya dönük muğlak noktaların bulunduğu yönündeki değerlendirmeleri dile getirmiştir.

AB'nin **Ambalaj ve Ambalaj Atığı Tüzüğüne** (*Regulation on packaging and packaging waste amending Regulation (EU) 2019/1020 and Directive (EU) 2019/904, and repealing Directive 94/62/EC*) karşı bir süredir muhtelif ülkelerce gündeme getirilen STC ülkemizde de desteklenmekte ve anılan düzenlemelere ilişkin kaygılarımız ifade edilmektedir.

Bahse konu düzenlemeyle ilgili olarak, AB'nin Gümrük Birliğine taraf bir ülke olarak Türkiye'nin ana ihraç pazarı olduğu, bu nedenle AB düzenlemelerinin tarafımızca yakinen takip edildiği belirtilerek;

- AB'nin geri dönüştürülmüş içerik şartını karşılamak üzere atıkların ayrı toplanması ve atık geri dönüşüm tesisleri için yeni şartlar getirdiğinin görüldüğü,
 - Bu gerekliliklerin üçüncü ülkelerde halihazırda mevcut olan döngüsel ekonomi uygulamaları için ek yük oluşturacağı,
 - Bu gerekliliklerin yerine getirilmesini sağlayacak kriterlerin orantılılığı konusunda şüphelerimizin olduğu,
 - Geri dönüştürülmüş içeriklerin daha kaliteli hale getirilmesinin üçüncü ülkelerdeki döngüsel ekonomi uygulamalarının rekabet gücünü engellemeden yapılması gerektiği,
 - Öngörülen tedbirlerin meşru amaca ulaşmak için gerekenden daha fazla ticareti kısıtlayıcı olduğu ve TBT Anlaşmasının 2.2 maddesi ile uyumlu olmadığı,
- ifade edilmiştir.

Yine bir AB mevzuatı olan **Ormansızlaşmanın Önlenmesi Tüzüğü** (*Regulation (EU) 2023/1115 of the European Parliament and of the Council on the making available on the Union market and the export from the Union of certain commodities and products associated with deforestation and forest degradation and repealing Regulation (EU) No 995/2010*) ile ilgili STC de, 2024 yılı Haziran ayı toplantılarından sonra dördüncü kez ülkemizce desteklenmiştir. Konuyla ilgili söz alan temsilcimiz,

- AB tarafından ülkemizin düşük riskli olarak sınıflandırılmasından memnuniyet duyulmakla birlikte kaygılarımızın devam ettiğini,

ÜRÜN GÜVENLİĞİ VE DENETİMİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

- Tüzük kapsamının hem hammaddeleri hem de nihai ürünü içerdiğini ve dolayısıyla tedarik zinciri boyunca ürünlerin izlenebilirliğini gerektirdiğini,
- Bu durumun, üreticilerin üçüncü ülkelerdeki hammadde tedarikçilerinden bilgi toplaması anlamına geldiğini ancak bilgi edinilmesi ve bilgilerin doğrulanmasına yönelik yöntemin mevzuatta açık olmadığını,
- AB’de yerleşik üreticiler de dahil olmak üzere bazı girdi ya da hammaddelerin tedarikinde aksaklıklara neden olunabileceğini,
- Bu gerekliliklerin, sadece Türk üreticiler için değil AB’de yerleşik üreticiler için de bazı girdi ya da hammaddelerin tedarikinde aksaklıklara neden olabileceğini,
- AB’de yerleşik üreticilerin "bilgilerin doğrulanması süreci" hakkında ayrıntılı olarak bilgilendirilmesinde fayda bulunduğu,
- Bu bağlamda, ilgili mevzuata uyumun sağlanması ve küresel değer zincirlerinden dışlanmamaları özellikle üçüncü ülkelerdeki küçük üreticilere sağlanacak destek mekanizmalarının güçlendirilmesi gerektiğini,
- Öngörülen geçiş sürecinin yetersiz olmasına binaen AB Komisyonunda mevzuatın yürürlüğe konulmasının ertelenmesine ilişkin görüşmeleri memnuniyetle karşıladığımızı,
- Ormansızlaşmanın azaltılması ve biyoçeşitliliğin korunması hedefini desteklemekle birlikte, tedbirlerin amaca uygun olması ve ticareti gereksiz yere kısıtlamaması gerektiğini ifade etmiştir.

Komite toplantılarının son gününde, ülkelerin ulusal kalite altyapılarının ticareti kolaylaştırıcı etkisi ve önemi hakkında bir oturum düzenlenmiştir. DTÖ Sekreteryası; uygunluk değerlendirmesi sonuçlarının karşılıklı tanınmasının ticarete teknik engelleri azaltıcı nitelikte önemli bir araç olduğunu belirtmiş; kalite altyapısı unsurlarının etkin koordinasyonunun önemine dikkat çekmiş; akreditasyonunun uluslararası ölçekte karşılıklı tanımaya olanak sağlayan ana etmen olarak kalite altyapısının olmazsa olmaz bir unsuru olduğunu vurgulamıştır. Buna ek olarak Sekreteryası; risk esaslı piyasa gözetimi ve denetiminin, veri setinin doğru kullanımının yanı sıra yerel otoriteler ve kalite altyapısı unsurları ile koordinasyon ile daha etkin bir araç olarak kullanılabileceği hususlarına değinmiştir. Ayrıca, bir sonraki Komite toplantısının 17-19 Haziran 2026 tarihlerinde gerçekleştirilmesi kararlaştırılmıştır. Son olarak, gözlemci statüsündeki uluslararası kuruluş temsilcilerinin, teknik işbirliği alanında yapılan faaliyetler hakkında yaptığı bilgilendirmeler ile toplantı sona ermiştir.